

Injil Córif or Síyara

1 TIMÓTI

Síyara foóila Timótir foriso

E síyara 1 Timóti óilde ekkán ceñrí. Yíán or lekóya óilde sáhabi Pául. Yóggwa ye e ceñrí gán nizor cárit Timótir hañse leikké deh. Ceñrí yíán ore Isá Mosih zormo ói tokoriban háit-dui ottu háit-sair bosór baade leká gíyeh. Óitofare e síyara wa lekér de októť Pául or hóiyat fúrai aiccé. Pául ottu Timóti llóí bála taalukat accíl aar íba re boóut bar añr fua bouli hoiyé de asé (1:2; 1:18); (Filíppaiól 2:22).

Yíán óilde Páule ze sair gán ceñrí zomát or hañse no ói zon-zon or hañse leikkíl, héntu ekkán. Zon-zon or hañse leikkíl de oinno tin nán ceñrí híin óilde, 2 Timóti, Titus, edde Filimon. E síyara yibát boóut cíkka ókkol asé, zendilla niki, ebaadot goríbar sóiyi torika (2:1-15), zomát or neta óíbar zoruriyot ókkol (3:1-13), edde gollot taalim-doya ókkol olla úñciyari ókkol (1:3-11; 4:1-5; 6:2-5). Hííne dahá de, Páule Timóti re zomát ókkol or neta ói bolla hondilla gori torbiyot diyé. E síyarat bicí niyom edde hédaiyot ókkol asé, ziíne añárar zobanar zomát or neta ókkol ore zomát or hédmot gorí bolla modot goríbo.

Súrki ókkol

1. Timóti re Pául or sólám (1:1-2)
2. Gollot taalim-doya ókkol or baabute úñciyari (1:3-11)
3. Allar rahám olla Pául or cúkurana (1:12-19)
4. Ebaadot or edde zomát or neta ówar baabute cíkka (2—3)

5. Timóti re kessú hókum ókkol (4—6)

Sólam

¹ Añí Pául, añárar Nejatdoya Allar edde añárar acá Mosih Isár hókum mozin Mosih Isár éggwa sáhabi.

² Timótir hañse lekír, zibá iman or hé rúwate añr sóiyi fua.

Tor uore Baf Allar edde añárar Malik Mosih Isár torfóttu rahámot, meérbani, edde cánti nazil óuk.

Gollot taalim-doyar baabute úñciyari

³ Añí Makedóniya elakat zaibarcót toré zendilla aros goijjílám héndilla Ífisas cóor ot ták, zeéne hére hodún manúc zetará gollot taalim ókkol deh ítara re maná gorí faros.

⁴ Ítara re hoibí de, banaouti kissá ókkol or uzu edde lamba-lamba háandan or lectír uzu díyan no di bolla, ziíne ñoilla-boñoilla barábari beh foida goré. Híin lói Allar niyot buzí fara no zah, buzí fara zah de siríf imane.

⁵ Añr e hókum or moksót óilde, cáda dil ottu, bála hélom ottu, edde háti iman ottu muhábbot foida gorón.

⁶ Montor hodún manúce híin bad di behazor gof ókkol ot lagi táikke.

⁷ Ítara ttu monehoór de, Córíyot or alem óito; montor ítara ziín hoó yáh ziín ekin or sáañte dabi goré híin nize úddwa no buzé.

⁸ Añára zani, Córíyot gom, zodi sóiyi torika loi estemal goré.

⁹ Añára yíán óu zani de ki, Córíyot forhésgar ókkol olla diiya gyíl de no bólke Allar niyom

báñgoya ókkol olla, Allar nafórman ókkol olla, bedini ókkol olla, gunágar ókkol olla, nafak ókkol olla, forhésgar no de ítara lla, baf ore yáh maa re kotól-goróya lla, kúni ókkol olla,

¹⁰ zenákur ókkol olla, morote-morote edde maya ye maya ye zená-goróya ókkol olla, gulam códor ókkol olla, misákur ókkol olla, misá gobá ókkol olla, edde ar badbaki zedúne sóiyi taalim or muhálef goré ítara lla,

¹¹ ze taalim óilde taarifdár Allar torfóttu doóñr kúchóbor, ziyán tobolik goríbar zimma añré diiya giyéh.

Allar rahám olla cúkur gorá

¹² Añárar Malik Mosih Isá zibá ye añré toóufik diiyé, añí Íbar cúkur gorír, kiyólla-hoilé Íba ye añré biccácdar báfi Íbar ham ot lagaiyé.

¹³ Zodi añí ek hale kuféri-goróya, zulúmkur, edde zaalem accílám de óile yo, toóu añr uore rahám gorá giyeh, kiyólla-hoilé hín toh añí imandár nó óite no buzí goijjílám deh.

¹⁴ Añárar Malike añr uore ódorbaára rahámot goijjé, aar Mosih Isár hañsóttu foida ó de iman edde muhábbot óu furafuri diiyé.

¹⁵ E hotá yíán sóiyi aar furafuri kobul or laayek de ki, Mosih Isá duniyait aiccíl de gunágar ókkol ore basaitó, zetarár bútoe ebbe doóñr gunágar gwá añí.

¹⁶ Lekin Alla ye añr uore etollá rahám goijjé, zeéne añí zibá ebbe doóñr gunágar, añr bútoe Mosih Isá ye Nizor ocímana sobór ore zahér gorí fare, aar híyan zen uitará lla ekkán nomuna bone, zetará Íbar uore iman aní ofúrani zindigi faibo.

¹⁷ Becók, Zibá abadulabadi Baáñcca, Zibá fána no, Zibá noirahar, hé siríf Allar izzot edde mohíma abadulabad foijjonto ówat tákouk. Aamin.

¹⁸ Ó añr fua Timóti, yaar age tor baabute ze agun hotá howá gíyl, hé mozin añí toré e hókum man dir, zeéne tui hé agun hotá monot rakí bála laráit* dile-zane larái gorí faros,

¹⁹ aar tor iman edde bála hélom zen zari táke; kiyólla-hoilé hodún maincé nizer hélom or hédaiyot nó mane de hétolla, nizer iman zaáñs báñge fán báñgigiyo.

²⁰ Ítarar bútoze Huminayus edde Alexzendar óu cámil asé, zetará re añí Cóitan or át ot gosáidiyi, zeéne ítara kuféri no gorá cíke.

2

Duar baabute cíkka

¹ Añr ebbe agor aros óiye de, tuáñra tamám manúc ókkol olla Allar hañse aros, dua, cúwaric, edde cúkuriya goró.

² Héndilla, baáñcca ókkol olla edde tamám adikari ókkol olla yó goró, zeéne añára dindári edde izzoitta solasol loi nirol or sáañte cántir zindigi harai fari.

³ Héndilla gorón nán añárar Nejatdoya Allar nozor ot bála; híyane Íba kúci ó.

⁴ Íba ye saá de, insán beggúne nejat fouk aar sóiyi re buzí farouk,

* **1:18** Timótir zimma accíl de kúchóbor tobolik gorón edde gollot taalim ókkol ore sóiyi gorón. Híyan óilde ékkan laráir moidan ot laimmé fán.

⁵ ki hoilé, Alla asé de ekgwá, aar Allar edde insán or mazé usíla asé de yó ekgwá, Íba óilde manúc Mosih Isá,

⁶ zibá ye níki insán beggún or zan or bodol Nizor zan diyé, ziyán óilde borabor októt híyan or gobá díye deh.

⁷ Hétolla beh Alla ye añré tobolik-goróya edde sáhabi banaiyé, zeéne añí Beyohúdi ókkol or hañse iman or edde sóiyir ustat ói fari. Añí háñsa hotá hoóir deh, misá hotá no.

⁸ Hétolla, añí saái de, hárr zagat morotfuain de honó guccá sára edde torkatorki sára, nizor pak át ókkol tulí dua goróuk.

⁹ Héndilla añí yíán óu saái de ki, mayafuain de nizoré izzot-córome edde forhés or sáañte izzoitta gori hoorsuor loi háñzouk, sul or binis, cúna, mukta, yáh dami hoorsuor loi no,

¹⁰ bólke ítara endilla gori zindigi harouk, zendilla dindár mayafuain dor ttu gom ham ókkol gorí zindigi harar zorur.

¹¹ Maiya fuain de nizáme edde furafuri fórmadarir sáañte cíkka hásil goróuk.

¹² Taalim di bolla yáto morotfuar uore hókumot solai bolla añí honó mayafua re ezazot no dih. Ítara ttu nizám ói tákon zorur.

¹³ Kiyólla-hoilé age toh Adom ore éna bana gyíl, yárbaade Háwa re.

¹⁴ Dúkat toh Adom foijjíl de no, bólke Háwa ye éna fori Allar hókum báinggil.

¹⁵ Toóu híba ye fuain biyar zoriya nejat faibo, zodi ítara nizoré forhés rakí imane edde muhábbote pak zindigi hara.

3

Zomát or neta óibar zoruriyot ókkol

¹ Yíán hók hotá de ki, ze manúce zomát or neta óito saá, íba ye ekkán gom zimmadarir azzu gorér deh.

² Zomát or neta behosúr ówa foribó, siríf ek bou wór hócom ówa foribó, forhés góri soloya ówa foribó, nizoré sóoñloya ówa foribó, izzotdár ówa foribó, meémandari-goróya ówa foribó, edde taalim dibar kaabel ówa foribó.

³ Íba nicákur no ówa foribó, maramari-doya no bólke cída ówa foribó, hoiija-fózzat goróya no ówa foribó, ñiañ-foicár lalósbón no ówa foribó.

⁴ Íba ttu nizor gór ore bálagori sóoñli fara foribó, aar nizor fuain dore izzot or sáañte dab ot rakí fara foribó.

⁵ Kiyólla-hoilé ze manúce nizor foribar ore sóoñli no zane, íba ye Allar zomát ore keéngori sóoñlibo?

⁶ Íba noya imandár no ówa foribó, arnóile íba fohórai ye fúli urí Ibilíc or dóilla sáñzar laayek óibo.

⁷ Aró, baárgwa maincór hañse íbar cúnám táka foribó, arnóile íba bodnam zurai Ibilíc or fán ot forizaybói.

Zomát or háadem óibar zoruriyot ókkol

⁸ Héndilla, zomát or háadem ókkol ottu yó iz-zotdár ówa foribó, ehélas ówa foribó, córabkur no ówa foribó, aar ñiañ-foicár lalósbón no ówa foribó.

⁹ Ítara ttu iman or gufoni háñsa re sáf dile dóri raká foribó.

¹⁰ Ítara re age zasai gorí sár zorur, baade zodi behosúr tóore, tói háademi ham gorí faribó.

¹¹ Héndilla, ítarar bou wáin ókkol ottu yó izzotdár ówa foribó, ar ezzon or gifot-goróya no bólke forhés góri soloya ówa foribó, aar hárr kessút imandari táka foribó.

¹² Háadem ottu yó siríf ek bou wór hócom ówa foribó, aar nizer fuain dore edde gór or badbaki manúc ókkol ore bálagori sóoñli fara foribó.

¹³ Ze háadem ókkole bálagori háademi goré ítara izzot zuraibó, aar Mosih Isár uore ítara ttu asé de iman or baabute bicí hímmote boiyan gorí faribó.

Doóñr gufoni

¹⁴ Añí tor hére bicí hára ai bolla acá goillé yo, añí tor hañse iín etollá lekír, zeéne

¹⁵ zodi añí aité deri óile yo, tui yíán zani faros de ki, manúc ottu Allar foribar ot, yáni zinda Allar zomát ot hondilla solasol tákar zorur, ze zomát óilde sóiyi taalim or túni edde buniyadi.

¹⁶ Honó cók náí, añárar iman or gufoni bicí doóñr, ki hoilé,

Íba zahér óoil insán or súrote;

aar behosúr bóuli sábut goijjíl Pak-Ruh ye;

Íba re deikkíl fírista ókkole.

Íbar baabute tobolik gorá gíyl Beyohúdi ókkol or hañse;

maincé Íbar uore iman ainníl duniyait mazé;

Íba re uore tulífela gíyeh mohímar sáañte.

4

Misá taalim-doya ókkol

¹ Pak-Ruh ye hárasira góri hoó de ki, ahéri zobanat kessú manúc iman ottu lorizaybói, aar

dúkabaz ruh ókkol or uzu edde bút or taalim ókkol or uzu mon dibo.

² Héndilla taalim ókkol aiyé de misákur ókkol or munaféki ttu, zetarár hélom ore gorom bóoñr lói marhá maridiya giyéh.

³ Ítara biyá-cádi no goittó edde hodún-hodún hána baz rakító maná goré, ze hána gún ore Alla ye foida goijjé de kiyólla hoilé, imandár ókkole edde sóiyi re zanoya ókkole zen híin cúkuriya gorí háa.

⁴ Allar foida goijjá hárr kessú gom, ekkán ore yó háram táaribar náí zodi Alla re cúkuriya gorí háa,

⁵ kiyólla-hoilé híin toh Allar kalame edde duaye pak-sáf óizagoi.

Mosih Isár bála háadem

⁶ Tui zodi e hotá gún imandár báiboináin dore buzái dós, tooile tui Mosih Isár éggwa nekkar háadem óibi, tui toh iman or hotá ókkol or baabute edde nize mani soloór de bála taalim or baabute torbiyot faat asós.

⁷ Duniyaibi kissá ókkol ottu duré tákic, ziín ore burá mayafuain dor banaouti kaháni hoilé yo fare. Yárbodol nizor dil ore dindári zindigi harai bolla bana.

⁸ Kiyólla-hoilé gaa re banailé siríf kessú fáida asé deh, lekin dil ore dindári lla banailé hárr mikká ttu fáida asé, kiyólla-hoilé dindárit e zindigir edde ahérot or zindigir waada asé.

⁹ Híyan toh hók hotá aar furafuri kobul or laayek.

¹⁰ Hétolla éna añára meénnot edde duk gorír, kiyólla-hoilé añárar acá zinda Allar uore raikkí,

zibá manúc beggún or Nejatdoya, háasgori uitarár zetará níki Íbar uore iman ané.

¹¹ Tui ítara re iín or hókum edde taalim dic.

¹² Tui juwan bouli honókiye hékarot no goróuk, bólke tui hotábatarayé, solasole, muhábbote, imane, edde pak tákaye imandár ókkol olla nomuna bon.

¹³ Añí nú aiyí foiijonto pak-kalam telawot gorát, nosíyot gorát, edde taalim diyat birana ták.

¹⁴ Tor bútoze ze niyamot asé híyan ore éckara no goríc, ziyán zomát or buzurgó ókkole tor uore át díye rár agun hotár duara faiyós.

¹⁵ Hoiyí de híin or uzu furafuri díyan déh; híin lói fori ták, zeéne tor ruúhanir torki beggúne deké.

¹⁶ Nizor uzu edde taalim diyar uzu díyan rak. Híin ot lagi ták, kiyólla-hoilé héndilla goillé tui nizoré yó edde tor boiyan fúne de ítara re yó nejat fa bay faribí.

5

Imandár ókkol ore goríbar fóros ókkol

¹ Honó morot murubbi re no jéjjeaic, bólke yóggwa re nizor baf ore buzá fángori buzáic; juwan morotfuain dore buzáite nizor báí ore buzá fángori buzáic;

² maya murubbi ókkol ore buzáite nizor maa re buzá fángori buzáic; aar juwan mayafuain dore buzáite nizor bóin ore buzá fángori furafuri sáf dile buzáic.

³ Ze rari ókkol or saásita-goróya náí, ítarar saásita goríc.

⁴ Montor honó rari ttu zodi fuain yáh natiyáin táke, ítara ebbe age nizor gór or saásita gorí

dindári zindigi haṛa cíkouk. Héengori ítara nizor dada-bafdadar gun fúñzi faribó, kiyólla-hoilé híyan Allar fosóndar.

⁵ Ze sóiyi rarir honó saásita-goróya náí híba ye nizor bóraca Allar uore rakí, raite dine fóriyat or sáañte dua gorát fori táke.

⁶ Montor ze rari ye ayaci gorí zindigi haṛa, híba toh zinda tákile yo mora.

⁷ Híin óu nosíyot goríc, zeéne ítarar uore honó elzam lagaibár no táke.

⁸ Zodi honókiye nizor egana-guicci re saásita no goré, háasgori nizor foribar ore, híyane dahá de íte nizor iman ore inkar goijjé. Manúc íte gairimandár ottu túaro hóraf.

⁹ Honó rari re rarir seráng ot tulíte híbar boc háit bosór or nise no ówa foribó; híba ye siríf nizor hócom lói milmilab goijjíl de ówa foribó,

¹⁰ gom ham or nam táka foribó, nizor fuain dore ɖoóñr goijjíl de ówa foribó, for ore meémandari goijjíl de ówa foribó, Allar pak bonda ókkol or tég dúwai díyl de ówa foribó, dukkíta ókkol ore modot goijjíl de ówa foribó, edde hárr ɖóilla gom ham gorát fori táikkil de ówa foribó.

¹¹ Montor juwan rari ókkol ore seráng ot no tulíc; kiyólla-hoilé zeñtté ítara ttu biyá goríbar mon aiyé, ítara ttu Mosihr ɖoor homi zay abar biyá goittó monehoó.

¹² Aar héndilla góri ítara agor waada báñgi nizoré hosúrbon ɖóora.

¹³ Aró, ítara góre-góre zai yore boiṛá tákar adot bana; siríf híyan no, bólke ítara for or gifot goré, aar oinno zon or maamelat tég gólaidi endilla

hotá ókkol hoó ziín ítara ttu no hoón sáa.

¹⁴ Hétolla añí saái, juwan rari ókkole biyá goróuk, fuain biyouk, nizor gór sóoñlouk, zeéne duccone bodnam goríbar moouka no faa.

¹⁵ Kiyólla-hoilé hodún rari ókkole toh sóiyi rasta ttu lorizai cóitan or fisáli doiije.

¹⁶ Zodi honó imandár mayafua ttu nizor foribar or bútoze rari ókkol táke, híba ye zomát or uore fuñzá tulí no dí nize ítarar saásita goróuk, zeéne zomáte rari uitarár saásita gorí fare zetarár saásita-goróya náí.

¹⁷ Ze murubbi-neta ókkole zomát ore bálagori sola, ítara dui gun izzot faibar laayek, háasgori uitará zetará meénnot or sáañte tobolik goré edde taalim deh.

¹⁸ Kiyólla-hoilé pak-kalam ot toh endilla asé, “Dán úñror de goru re hoóñr no diyó.” Yíán óu asé, ki hoilé, “Muzure nizor muzuri faibar laayek.”

¹⁹ Dui zon yáh tin zon gobá no tákile murubbi-netar ulða honó elzam no gosíc.

²⁰ Montor ze murubbi-neta ókkole guná gorát táke, ítara re manúc beggún or muúntu hosúri dahái dic, zeéne argúne úñciyari hásil goré.

²¹ Alla re, Mosih Isá re, edde basíloiya fírista ókkol ore muúntu gorí añí toré horagori nicót gorír, honókiyo lla buk no ñani híin amól goríc, ektorfiaye honó kessú no goríc.

²² Zimma dii bolla honókiyor uore toratori át no dic, aar oinno zon or gunát cámil no óic. Nizoré pak-sáf rak.

²³ Baná faní háí-hái no tákic; tor feřor wasté edde tor ttu egazá ze biyaram ór híyan or wasté ekka-ekka anggur or roc óu háic.

²⁴ Hodún manúc or guná sáf zahér, hétolla ítarar bisar age ó; ar hodún or guná fore beh zahér ó.

²⁵ Borabor héndilla, gom ham sáf zahér, aar ziín sáf zahér no híin óu lukaiya táki no fare.

6

¹ Zedún gulam ókkol gulamir zuañl or tole asé, ítara beggún ottu nizor-nizor girós ore furafuri izzot or laayek bouli báfar zorur, zeéne Allar nam or edde añárar taalim or bodnam no.

² Ze gulam ókkol ottu imandár girós asé, ítara imandár bóuli gulam ókkole ítara re izzot no gorí no tákouk, bólke aró bicígori ítarar hédmot goróuk, kiyólla-hoilé ítarar ham ottu zetará fáida faar ítara toh adorja imandár ókkol.

Tui iín taalim deh edde nosíyot gór.

Gollot taalim edde asól dón

³ Zee niki arek ñoilla taalim deh ziín sóiyi hotá lói, yáni añárar Malik Isá Mosihr hotá lói edde dindárir taalim loi mil no há,

⁴ íte fohór ola aar kessú no buzé. Lofzó ókkol or baabute barábari don edde torkatorki don ítar ékkan biyaram, ziín or notiza ric, hoijja-fózzat, galagali, gollot cók-cubá,

⁵ edde bigiri-zaiya demak ola edde Allar sóiyi nái de maincór dormiyan ot hámica keranghal. Ítara táare de, dindári zindigi harailé nofá asé.

⁶ Háleke ziín asé híin lói kúci táki dindári zindigi harailé beh ñoóñr nofá asé.

⁷ Kiyólla-hoilé añára duniyait aité de kessú nú aní, aar duniyai ttu zaibarcót óu fúañti kessú loizai no faijjum.

⁸ Hétolla zodi añára ttu háibar hána edde fiñdíbar hoor táke, híin lói kúci tákon sáa.

⁹ Lekin zetará tuangor óito saá, ítara ñoilla-boñoilla entán ot edde fán ot fore, aar ítarar dil ot behazor edde lussáni azzu ókkol foida ó, zíine manúc ore borbadiit edde dóncot ñufáifele.

¹⁰ Kiyólla-hoilé ñiañ-foicár muhábbot óilde hárr kisím or hórafir ékkan guijja. Kessú manúce ñiañ-foicár lalóse iman ottu lorizai nizor uore ñoóñr ferecani ainné.

Pául or ahéri hókum

¹¹ Montor tui, ó Allar bonda, híin beggún ottu dáizagoi, aar forhéggarir, dindárir, iman or, muhábbot or, sobór or edde noromir fisé lagi ták.

¹² Iman or laráit bálagori larái gorí zah; ofúrani zindigi re dóri rak, ziyán olla toré ñaha giyéh, ziyán or baabute tui bicí maincór cáikkat cíkar goijjili.

¹³ Alla, zibá ye hárr kessú re foran dee, Íba re cáikkat gorí edde Mosih Isá, zibá ye Pontiyus Filat or muúntu Nizor baabute sóiyi gobá díyl, Íba re cáikkat gorí añí toré tuaijjo dir,

¹⁴ tui nidak edde behosúr táki añr hókum amól gór, zetódin añárar Malik Isá Mosih zahér nó.

¹⁵ Kiyólla-hoilé Alla ye toh Íba re borabor ñaim ot zahér goríbo. Hé Alla óilde taarifdár, siríf Íba óilde Hókumot-goróya, Íba baáñcca ókkol or Baáñcca aar malik ókkol or Malik.

¹⁶ Siríf Íba óilde Zibá fána no ó. Íba honó insán zai no fare de héndilla nur ot táke. Íba re no honókiye deikké aar no honókiye deki fare. Íbar izzot edde ofúrani raastri zari tákouk. Amin.

¹⁷ Zetará e duniyait tuangor asé ítara re hókum díbi de, fohór ola no óito, edde ítara acá honó biccác nái de dón-cómbottir uore no rakí Allar uore rakító, Zibá ye níki añára re añárar kúci lla hárr kessú aṭalikka gori diiféle.

¹⁸ Ítara re hoibí de, oinno zon or bálai goittó, gom ham or tuangor óito, dílkúla góri sótká goittó, edde oinno zon ore nizer dón-cómbottir bák diito toiyar tákito.

¹⁹ Héndilla goríle ítara nizer lla dón zoma óibo, yáni ítara muúm or lla endilla ekkán mozbut buniyadi bonibó ziyán or uore tíyai ore ítara sóiyi zindigi re dóri rakí faribó.

²⁰ Ó Timóti, toré zín or zimma diiya giyéh híin ore héfazot rak. Duniyaibi behazor hotábattara ttu edde mil no há de ze barábari re maincé goltir sáañte “giyan” hoó, híin ottu basi ták.

²¹ Kiyólla-hoilé hodúne hé giyan or dabi gorí iman or rasta háraifelaiye de asé.

Allar rahámot tuáñra beggún or uore zari tákouk.

Kitabul Mukaddos or Injil Córif **Rohingya: Kitabul Mukaddos or Injil Córif (Bible)**

copyright © 2024 The Word for the World International and Rohingya East Asia Translation

Language: (Rohingya)

Contributor: The Word for the World International

THE NEW TESTAMENT IN ROHINGYA

Published as

KITABUL MUKADDOS **or** **INJIL CÓRIF**

The Word For The World International

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2025-06-27

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 26 Jun 2025 from source files dated 27 Jun 2025

171e0c97-45d2-52dc-8091-5f51de43c43a